

www.m.lst.se

Länsrapport Alkoholområdet mm i Skåne län 2003-2004

Sociala frågor
Håkan Johansson

LÄNSSTYRELSEN
I SKÅNE LÄN

Titel: Länsrapport alkoholområdet mm i Skåne län
2003-2004

Utgiven av: Länsstyrelsen i Skåne Län

Författare: Håkan Johansson

Beställningsadress: Länsstyrelsen i Skåne Län
Samhällsbyggnadsenheten
205 15 MALMÖ
Tfn: 040-25 20 00
lansstyrelsen@m.lst.se

ISBN: 91-85363-30-8

Tryckt: Länsstyrelsen i skåne län

Läget i Skåne län på alkoholområdet 2003-2004

Inledning

Länsstyrelsen samlar årligen in underlag från länets kommuner till den riksomfattande länsrapportering som Statens folkhälsoinstitut genomför. I den enkät som kommunerna skall ge svar på behandlas frågor kring kommunernas tillstånds- och tillsynsarbete på alkohol och tobaksområdet. Vidare ingår uppgifter om hur kommunerna organiserat sin förebyggande verksamhet med frågor kring samordnare och alkohol- och drogpolitiska program. Utifrån dessa uppgifter kombinerade med länsstyrelsens egna undersökningar och uppgifter från polis och tull har länsstyrelsen kortfattat sammanställt uppgifterna till föreliggande länsrapport 2003-2004.

Införsel

Skåne län har under de senaste åren varit föremål för en privatinförsel av kolossalformat. Det har varit en process som fått ny näring sedan den danska skattesänkningen på spritdrycker genomfördes den 1 oktober 2003. Det enda som synes vara styrande för denna införsel är priset på dryckerna i förhållande till transportkostnaderna för att få hem dryckerna. Prisbilden på alkoholdrycker i Danmark och framför allt i Tyskland är drivkraften. Hela Skåne ligger klart inom den gräns där det råder stor lönsamhet med denna införsel. Lönsamhetsgränsen har flyttats långt norrut i Sverige.

Det mest oroväckande är att ungdomar har så oerhört lätt att få tag på dryckerna. Detta på grund av den mer eller mindre yrkesmässiga införseln som skrupelfria personer ägnar sig åt genom täta resor över Öresund. Dessa personer driver försäljning från bilar och lägenheter och finns i princip överallt och figurerar dygnet runt. Det finns alltså en illegal alkoholmarknad utan inskränkning i öppettider eller kontroll av åldersbestämmelser.

Införseln sker både av privatpersoner inom ramen för tillåten ranson liksom i illegala stordriftssammanhang. Stora alkohollager finns i privata villagarage liksom i illegal yrkesmässig verksamhet. Tull och polis redovisar stora beslag. Svårigheten är att kontrollera vart alla drycker tar vägen som inte inhandlats för privat bruk i normala sammanhang.

Den slutliga personliga införselkvoten för resande i EU-trafik är så stor att den räcker till åtminstone ett par års normalförbrukning.

Tillsyn

Projekt ISAK

Vart tar alla drycker vägen? Enligt inriktningen på årets regleringsbrev skall länsstyrelserna tillse att kommunerna skärper sin tillsyn på alkohol- och tobaksområdet. Som ett led i detta har Länsstyrelsen i Skåne län tillsammans med

Malmö stad på uppdrag av Statens folkhälsoinstitut startat upp ett projekt för att se om krogarna i sin verksamhet säljer alkoholdrycker som inte inköpts på Systembolaget eller av annan partihandlare. Projektet har döpts till ISAK (Införsel-Samverkan-Alkohol- Krogen) och har startat upp i Malmö stad. Projektet kommer att spridas till fler kommuner i länet. Av de erfarenheter som dragits från hittills genomförda tillsyner kan konstateras att det är ett projekt som kräver mycket förberedelser och gemensam kunskap. I projektet samverkar länsstyrelse, kommunens tillståndsenhet, polisen, tullen och skatteverket-punktskatteenheten. Representanter från Statens folkhälsoinstitut deltar också. Det är en process som pågår kring att hitta metodik och former för denna specialtillsyn. Projektet har dock redan nått resultat och väckt intresset i flera skånska kommuner för denna form av tillsyn.

Detaljhandel med folköl

Olika ungdomsstudier visar att försäljning av folköl i stor omfattning sker till personer som inte fyllt 18 år. Detta trots att butikerna har egentillsynsprogram och har vidtagit olika åtgärder för att komma tillrätta med att legitimationskontroll sker i kassorna. Anmälningsskyldigheten från de som aviserar att sälja folköl föreligger det också brister i. Tillsynsavgiften som kommunerna kan ta ut kan vara ett skäl till att man inte anmält sig som försäljare av folköl. Kommunernas kunskap om vilka försäljningsställen som finns i kommunen har ökat påtagligt. Det antal butiker som i tabell 2 redovisas för detaljhandel med folköl bygger i stort på vilka som anmält sig och blivit registrerade i kommunen. Det finns dock även här en svartmarknad företrädesvis i de större städerna som är föremål för razzior från polis och tillståndsmyndighet. Det har visat sig att många mindre närlivsbutiker i sitt sortiment inte bara har folköl utan också kan erbjuda starköl, vin och sprit till försäljning från butiken. I Malmö har polisen deklarerat att inom vissa områden i staden har varannan närbutik starka alkoholdrycker till försäljning. Ett stort problem har varit att alkohollagen i nuvarande lydelse inte medger att beslag kan göras av dessa drycker eftersom det inte finns något liknande förbud om förvaring av alkoholdryck på ett detaljhandelsställe som det gör för ett serveringsställe. Detta har nu medfört att alkoholinförslutredningen tagit upp frågan om lagändring.

Restauranger

Antalet restauranger med serveringstillstånd utvisar en fortsatt stabilitet runt 1450 för Skåne län. Det har under 2000-talet endast varit föremål för mindre ändringar. Den boom som rådde på 1990-talet har upphört totalt sett. De förändringar som nu sker gäller huvudsakligen interna förändringar mellan kommunerna. I de attraktiva kustområdena har det vuxit upp nöjesinriktade sommarrestauranger i större utsträckning. Turistkommuner som Båstad, Höganäs, Simrishamn, Ystad och Ängelholm ligger i topp på listan över antal serveringstillstånd per invånare. De mindre kranskommunerna runt Malmö och Lund har minst antal serveringstillstånd. En bidragande faktor till denna fördelning är att från småkommunerna åker man in till de större städerna som har mer lockande nöjesutbud. Se tabell 6.

Kommunal tillsyn

Den traditionella tillsynen av restauranger som redovisats av kommunerna för år 2003 utvisar en ökning vad gäller antalet genomförda tillsynsbesök på 19 % jämfört med året innan. Tre kommuner har inte genomfört något tillsynsbesök alls. Liknande förhållanden redovisades 2002 men det är inte samma kommuner som 2003. Förklaringar föreligger om att man året innan gjort rejäla satsningar varför man legat lågt i år. En normal ambition på tillsynsfrekvens bör ligga på i vart fall ett tillsynsbesök per krog och år. Den ambitionen uppfylls av 15 av Skånes 33 kommuner år 2003. År 2002 uppfyllde 11 kommuner detta mål. Utifrån denna statistik har en viss förbättring skett på tillsynsområdet. I dessa siffror som redovisas i tabell 3 går dock inte att utläsa något kvalitativt mått på inriktning eller omfång eller andra bakomliggande faktorer.

Utifrån länsstyrelsens kunskap och kontakter med de kommunala alkoholhandläggarna består tillsynen normalt i en okulär kontroll av ordning och nykterhet och servering till underåriga. Tillsynen kan vara kompletterad med kassainventering och kontroll av anställd personal.

Sanktioner

I Skånes 33 kommuner återkallades med stöd av alkohollagen totalt 16 serveringstillstånd år 2003 fördelade på sex kommuner. Dessa återkallelser beror på att tillståndshavarna brutit mot bestämmelserna eller inte längre uppfyller lämplighetskraven enligt alkohollagen. De fall där ägarbyte förevarit eller att verksamheten upphört är inte medräknade. I 18 fall har kommunerna meddelat tillståndshavare varning. I dessa fall har grund för återkallelse förelegat men särskilda skäl har funnits för att stanna vid varning. Antalet sanktioner ligger totalt sett på en generellt relativt låg nivå och har så gjort under flera år. Se tabell 4.

Ansvarsfull alkoholserving

Länsstyrelsen har utifrån sitt tillsynsuppdrag i samband med handläggarmöten i olika sammanhang pekat på vikten av en adekvat kommunal tillsyn och pekat på bestämmelserna i Alkohollagen. I maj 2004 inbjöd Länsstyrelsen till en konferens på temat ansvarsfull alkoholserving. Till denna bjöds in både alkoholhandläggare och kommunala samordnare av drogförebyggande insatser. Den ansvarsfulla alkoholservingen är en satsning på både centralt och regionalt plan med syfte att få alla som arbetar med alkoholdrycker på krogarna att ta sitt ansvar utifrån alkohollagens bestämmelser för att minska eller få bort våldet på krogarna och skapa trivsamma restaurangmiljöer. Arbetet berör i högsta grad kommunernas handläggare. I denna satsning arbetar länsstyrelsen tillsammans med kommunerna.

Även utarbetandet av metodiken och spridandet av projekt ISAK verkar för att få till stånd en nytändning av tillsynen och engagera inte bara alkoholhandläggare i detta utan hitta nya mönster för en effektiv tillsyn. Den stora mängd av tillgängliga alkoholdrycker som blivit följden av ökad införsel har tagit plats på olika illegala arenor. Restauranger får inte sälja privatinförda alkoholdrycker i sin verksamhet. Privatpersoner får inte heller medföra och använda egna drycker vid

abonnerade fester på serveringsställe. Man får inte heller sälja vidare till bekanta. Privatinförsel skall enbart vara till den privata konsumtionen. En attitydförändring i allmänhetens syn på alkohol kan märkas. Detta avspeglas i många föräldrars medvetna eller omedvetna langning av alkoholdrycker till sina tonåringar.

Förebyggande verksamhet

Utifrån den nationella målsättningen med tillhörande handlingsplan på alkoholområdet under åren 2001-2005 har kommunerna engagerats att bygga upp sin förebyggande verksamhet. Till stöd för detta har kommunerna erbjudits att ansöka om statliga utvecklingsmedel som länsstyrelsen fördelat. En särskild satsning har gjorts för att samordna all kommunal förebyggande verksamhet. Ett uttalat mål har varit att varje kommun skall ha en samordnare inom alkohol- och drogområdet. Länsstyrelsen har aktivt verkat för att få till stånd denna samordning och anvisat medel för detta till totalt 29 av länets kommuner. I 20 kommuner finns samordnare för verksamheten. Ett vanligt uppdrag som ligger inom samordnarens ansvarsområde är att se över eller ta fram ett nytt alkohol- och drogpolitiskt program för politiskt beslut i kommunen. 22 kommuner redovisade 2003 att det fanns ett antaget drogpolitiskt program i kommunen. Se tabell 5.

Tobaksområdet

Kommunerna har också redovisat antalet försäljningsställen för tobak. Från tidigare år har det varit ganska svårt att få en bra bild av antalet tobaksställen. När nu lagändring skett som medfört att anmälningsplikt föreligger till kommunen för den som ämnar sälja tobak har det medfört att den kommunala tillsynen på tobaksområdet skärpts upp. Nu har kommunerna ganska bra kontroll på vem som säljer. Kommunen har också på tobaksområdet möjlighet att ta ut en tillsynsavgift för den som säljer tobak. Flertalet kommuner har beslutat om sådan tillsynsavgift. Tillsynen avseende åldersbestämmelserna har under år 2003 ökat avsevärt men från en tidigare låg nivå. Tillsynen avseende tobak och folköl bygger på lagmässigt liknande förutsättningar och kan med fördel samordnas. Se tabell 7.

Den andra delen av tillsyn på tobaksområdet avseende tobaksrökens skadliga inverkan på människors hälsa ligger oftast under kommunernas miljöförvaltningar. I samband med ändrade förutsättningar för rökning på krogarna från 1 juli 2005 ges förutsättningar för samsyn och samordning av tobaks och alkoholfrågorna i större omfattning.

Regional samordning

Länsstyrelsen i Skåne län leder länsrådsgruppen *Skånesamverkan mot droger*. Detta är en myndighetsamverkan mellan Länsstyrelsen, region Skåne, Kommunförbundet Skåne, Polismyndigheten, Tullverket, Vägverket, Kriminalvården och Malmö stad.

Samverkan sker på alla tänkbara plan inom det förebyggande området gällande alkohol, tobak och narkotika. En viktig roll är att med samsyn i de förebyggande frågorna gemensamt företräda och stå bakom utvecklingen på området. Gruppen arrangerar konferenser, är opinionsbildare och en viktig part i en dialog med centrala myndigheter. Till Skånesamverkan mot droger är också knutet Skånes kompetenscenter för alkohol- och drogfrågor, Cerum.

Tabell 1

Serveringstillstånd Skåne län

Kommun	Stadigvarande tillstånd totalt			Tillfälliga tillstånd till allmänheten			Tillfälliga tillstånd till slutna sällskap		
	2003	2002	2001	2003	2002	2001	2003	2002	2001
Bjuv	11	12	11	1	5	5	7	10	10
Bromölla	12	12	10	5	5	5	1	1	1
Burlöv	10	11	9	2	0	0	0	0	0
Båstad	41	41	39	12	24	24	5	7	23
Eslöv	36	33	39	5	8	8	2	3	14
Helsingborg	164	161	163	36	43	43	17	25	28
Hässleholm	45	44	46	18	37	22	18	18	24
Höganäs	55	52	50	5	3	3	16	9	7
Hörby	11	11	11	4	1	1	0	0	1
Höör	17	15	15	4	3	1	2	3	3
Klippan	17	17	21	5	7	8	1	0	3
Kristianst.	107	107	98	35	28	34	43	23	32
Kävlinge	20	18	17	7	2	9	4	3	1
Landskrona	49	56	57	6	21	9	15	12	11
Lomma	8	7	10	0	1	3	13	11	21
Lund	130	131	123	30	11	27	353	290	256
Malmö	325	335	330	91	94	180	95	97	128
Osby	11	13	17	3	2	1	27	12	5
Perstorp	9	9	8	5	3	2	0	0	0
Simrishamn	45	47	49	11	6	3	15	7	19
Sjöbo	17	19	19	2	0	0	4	3	2
Skurup	18	16	15	2	2	1	7	5	6
Staffanstorp	8	9	8	2	3	3	0	0	2
Svalöv	16	15	18	4	2	5	3	2	2
Svedala	13	16	13	9	7	5	4	1	1
Tomelilla	19	18	15	1	3	1	5	4	4
Trelleborg	39	36	34	10	8	9	5	6	9
Vellinge	36	31	33	8	10	6	2	1	2
Ystad	51	51	50	7	10	9	15	21	17
Åstorp	16	19	12	10	3	2	1	1	2
Ängelholm	64	64	68	10	9	8	6	8	13
Örkelljunga	12	12	15	1	1	0	0	0	0
Ö Göinge	19	18	18	11	10	5	4	5	3
Summa	1451	1456	1441	362	372	417	690	588	650

Detaljhandel med folköl Skåne län

Kommun	Antal butiker		Antal tillsynsbesök	
	2003	2002	2003	2002
Bjuv	16	12	14	0
Bromölla	10	11	10	11
Burlöv	17	16	17	16
Båstad	16	19	8	14
Eslöv	26	25	8	27
Helsingborg	97	110	62	0
Hässleholm	39	37	43	37
Höganäs	24	25	12	12
Hörby	18	18	15	18
Höör	18	18	13	16
Klippan	18	11	4	11
Kristianstad	76	75	40	62
Kävlinge	26	31	26	30
Landskrona	41	45	23	10
Lomma	12	12	10	14
Lund	100	119	100	119
Malmö	271	300	87	110
Osby	16	15	16	30
Perstorp	4	5	0	0
Simrishamn	31	29	22	25
Sjöbo	13	13	0	0
Skurup	13	13	13	28
Staffanstorps	10	10	10	15
Svalöv	11	21	11	0
Svedala	18	20	18	20
Tomelilla	10	10	0	0
Trelleborg	43	41	5	50
Vellinge	27	19	0	0
Ystad	30	25	30	27
Åstorp	13	11	0	0
Ängelholm	32	32	3	1
Örkelljunga	16	14	0	14
Östra Göinge	18	14	0	3
Summa	1130	1176	618	718

Tillsyn av restauranger Skåne län Tabell 3

Kommun	2003	2002
	Antal tillsynsbesök	Antal tillsynsbesök
Bjuv	5	0
Bromölla	10	2
Burlöv	9	9
Båstad	54	48
Eslöv	43	23
Helsingborg	60	46
Hässleholm	80	75
Höganäs	80	85
Hörby	15	2
Höör	7	6
Klippan	8	10
Kristianstad	130	115
Kävlinge	13	10
Landskrona	33	27
Lomma	0	11
Lund	89	60
Malmö	776	659
Osby	7	10
Perstorp	2	0
Simrishamn	56	50
Sjöbo	45	1
Skurup	15	30
Staffanstorp	8	6
Svalöv	15	5
Svedala	25	20
Tomelilla	21	17
Trelleborg	70	28
Vellinge	0	1
Ystad	51	56
Åstorp	12	4
Ängelholm	39	52
Örkelljunga	1	16
Östra Göinge	0	9
Summa	1779	1493

Sanktionsåtgärder Skåne län

Kommun	Återkallelser Serveringstillstånd			Varningar		
	2003	2002	2001	2003	2002	2001
Bjuv	0	1	0	0	0	0
Bromölla	0	0	0	0	0	1
Burlöv	0	0	0	0	0	0
Båstad	0	0	0	0	0	2
Eslöv	0	0	0	0	0	1
Helsingborg	1	10	2	0	4	3
Hässleholm	0	0	1	2	2	0
Höganäs	1	1	0	1	0	1
Hörby	0	0	0	0	0	0
Hör	0	0	0	0	0	0
Klippan	0	0	0	1	0	1
Kristianstad	0	1	0	0	1	2
Kävlinge	0	1	0	0	0	0
Landskrona	4	3	0	0	3	0
Lomma	0	4	0	0	0	0
Lund	3	0	1	4	1	1
Malmö	4	0	2	8	2	3
Osby	3	4	1	0	3	1
Perstorp	0	0	0	0	0	0
Simrishamn	0	0	0	1	0	0
Sjöbo	0	0	0	0	0	0
Skurup	0	1	0	0	1	0
Staffanstorps	0	0	0	0	0	0
Svalöv	0	0	0	1	0	1
Svedala	0	2	0	0	0	0
Tomelilla	0	0	0	0	0	0
Trelleborg	0	1	0	0	0	1
Vellinge	0	1	0	0	0	2
Ystad	0	2	0	0	1	0
Åstorp	0	0	0	0	0	0
Ängelholm	0	2	0	0	2	0
Örkelljunga	0	0	1	0	1	1
Ö Göinge	0	0	0	0	0	0
Summa	16	34	9	18	20	21

Alkoholpolitiskt program

Kommun	Alkohol/drog-politiskt program		Samordnare	
	2003	2002	2003	2002
Bjuv	Ja	Ja	-	-
Bromölla	-	Ja	-	-
Burlöv	-	Ja	Ja	Ja
Båstad	-	Ja	Ja	-
Eslöv	Ja	Ja	Ja	-
Helsingborg	Ja	Ja	-	-
Hässleholm	Ja	Ja	Ja	Ja
Höganäs	Ja	Ja	Ja	Ja
Hörby	-	-	Ja	Ja
Höör	-	Ja	Ja	-
Klippan	Ja	Ja	Ja	-
Kristianstad	-	-	-	-
Kävlinge	-	-	-	-
Landskrona	Ja	Ja	-	-
Lomma	Ja	Ja	Ja	Ja
Lund	-	-	Ja	Ja
Malmö	Ja	Ja	Ja	Ja
Osby	-	-	Ja	Ja
Perstorp	Ja	-	Ja	-
Simrishamn	-	-	-	-
Sjöbo	Ja	Ja	-	-
Skurup	Ja	Ja	-	-
Staffanstorps	Ja	-	Ja	-
Svalöv	Ja	Ja	-	-
Svedala	Ja	Ja	Ja	Ja
Tomelilla	Ja	Ja	-	-
Trelleborg	Ja	Ja	Ja	-
Vellinge	Ja	Ja	-	-
Ystad	Ja	Ja	Ja	-
Åstorp	Ja	Ja	-	-
Ängelholm	Ja	Ja	Ja	-
Örkelljunga	Ja	Ja	Ja	-
Östra Göinge	-	-	Ja	Ja
Summa	22	24	20	10

Tabell 6

Restaurangtätthet Skåne län 2003-12-31

Rang- ordning	Kommun	Totalt antal restauranger	Antal per 10 000 inv.	Rang- ordning 2002
1	Båstad	41	29	1
2	Höganäs	55	24	3
3	Simrishamn	45	23	2
4	Ystad	51	19	4
5	Ängelholm	64	17	5
6	Tomelilla	19	15	7
7	Kristianstad	107	14	9
8	Helsingborg	164	14	10
9	Östra Göinge	19	14	13
10	Perstorp	9	13	11
11	Lund	130	13	12
12	Skurup	18	13	17
13	Landskrona	49	13	6
14	Örkelljunga	12	13	14
15	Svalöv	16	12	16
16	Malmö	325	12	15
17	Eslöv	36	12	19
18	Åstorp	16	12	8
19	Höör	17	12	21
20	Vellinge	36	12	24
21	Klippan	17	11	20
22	Trelleborg	39	10	25
23	Bromölla	12	10	23
24	Sjöbo	17	10	18
25	Hässleholm	45	9	26
26	Osby	11	9	22
27	Bjuv	11	8	28
28	Hörby	11	8	29
29	Kävlinge	20	8	31
30	Svedala	13	7	27
31	Burlöv	10	7	30
32	Lomma	8	4	33
33	Staffanstorps	8	4	32
Totalt	Skåne län	1451	13	

Tabell 7

Detaljhandel med tobak Skåne län

Kommun	Antal butiker		Antal tillsynsbesök	
	2003	2002	2003	2002
Bjuv	14	17	1	2
Bromölla	17	19	2	3
Burlöv	23	20	2	2
Båstad	55	51	0	0
Eslöv	38	70	20	47
Helsingborg	121	219	76	80
Hässleholm	63	Vet ej	60	5
Höganäs	35	150	0	15
Hörby	18	20	Vet ej	19
Höör	29	Vet ej	19	10
Klippan	Vet ej	Vet ej	4	1
Kristianstad	91	38	0	50
Kävlinge	37	70	37	0
Landskrona	23	50	20	4
Lomma	22	30	14	-
Lund	Vet ej	Vet ej	50	Vet ej
Malmö	451	600	225	160
Osby	23	22	18	3
Perstorp	5	8	0	0
Simrishamn	34	18	23	1
Sjöbo	27	32	0	0
Skurup	23	21	23	21
Staffanstorps	10	16	10	10
Svalöv	19	8	19	0
Svedala	31	28	18	30
Tomelilla	18	25	0	0
Trelleborg	66	60	16	60
Vellinge	100	100?	0	0
Ystad	70	60	55	6
Åstorp	24	19	10	14
Ängelholm	55	63	3	0
Örkelljunga	25	14	3	6
Östra Göinge	23	20	10	0
Summa	1590	1868	738	549

Östra Boulevarden 62 A, 291 86 Kristianstad
Kungsgatan 13, 205 15 Malmö
Tel 044/040-25 20 00, Fax 044/040-25 21 10
Epost lansstyrelsen@m.lst.se
www.m.lst.se

www.m.lst.se